

Sygn. akt I Ns 451/21

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2021 roku

Sąd Rejonowy w Opocznie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący SSR A. O.

po rozpoznaniu w dniu 09 listopada 2021 r. w Opocznie na rozprawie sprawy

z wniosku A. Ł.

z udziałem I. W. (1)

o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia i o stwierdzenie nabycia spadku po F. W. (1)

postanawia:

oddalić wniosek.

Sygn. akt I Ns 451/21

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 16 sierpnia 2021 roku wnioskodawczyni A. Ł. wniosła o „stwierdzenie nieważności Protokołu Dziedziczenia, sporządzonego 7 lipca 2020 roku Rep A Nr 4340/2020 stwierdzającego nabycie spadku po F. W. (1)” i stwierdzenie nabycia spadku po F. W. (1). W uzasadnieniu wskazała, że podczas sporządzania aktu poświadczenia dziedziczenia po zmarłej F. W. (1) nie została ujawniona umowa, na podstawie której M. Ł. (1) zrzekła się dziedziczenia po swojej matce F. widawskiej /wniosek k. 3/

Uczestniczka postępowania I. W. (1) nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

F. W. (1) zmarła w dniu 7 maja 1995 roku w B..

/dowód: odpis skrócony aktu zgonu k. 20/

W dniu 7 lipca 2020 roku w Kancelarii Notarialnej notariusza A. S. w O. stały się I. W. (1) i A. Ł. i sporządzono na ich wniosek protokół dziedziczenia Rep. A Nr 4340/2020. Stawiające do aktu oświadczyły w § 4, iż żaden ze spadkobierców nie złożył oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku oraz że żaden ze spadkobierców nie zawarł ze zmarłą umowy w przedmiocie zrzeczenia się po niej dziedziczenia. W oparciu o w/w protokół dziedziczenia notariusz w O. A. S. sporządziła Akt Poświadczenia Dziedziczenia w dniu 7 lipca 2020 roku Rep. A Nr 4341/2020, w którym poświadczyła, iż spadek po F. W. (2) z domu M., c. S. i J., zmarłej 7 maja 1995 roku w B. na podstawie ustawy nabyły: córka I. W. (2) z domu W., c. J. i F. oraz córka M. Ł. (2) z domu W., c. J. i F. po 1/2 części każda z nich.

/dowód: protokół dziedziczenia k. 16-17, Akt Poświadczenia Dziedziczenia k. 5/

Już po podpisaniu w/w aktów notarialnych wnioskodawczyni A. Ł. zorientowała się, że nie ujawniła, iż jej matka M. Ł. (1) zawarła z F. W. (1) umowę w formie aktu notarialnego o zrzeczeniu się praw do spadku po F. W. (1). Poinformowała o tym błędzie notariusza, który pouczył ją o możliwości zmiany Aktu Poświadczenia Dziedziczenia na drodze sądowej. Wniosek o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia po F. W. (1) i stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej przez córkę I. W. (1) w całości A. Ł. złożyła w dniu 16 sierpnia 2021 roku.

/dowód: zeznania wnioskodawczynie k. 14/

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dowody wymienione powyżej oraz w oparciu o zeznania wnioskodawczynie.

Sąd zważył, co następuje.

Wniosek A. Ł. podlega oddaleniu.

Podstawę prawną przedmiotowego wniosku stanowi przepis art. 679 k.p.c., który w § 1 stanowi, że dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. W myśl zaś § 4 art. 679 k.p.c. przepisy, o których mowa wyżej stosuje się odpowiednio do zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia oraz do stwierdzenia nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego.

Wszczęcie postępowania o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku wymaga spełnienia szeregu przesłanek, których zaistnienie prowadzi do skutecznej zmiany dokonanego uprzednio stwierdzenia nabycia spadku. Po pierwsze, wcześniej musi być wydane prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku lub zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia, które w swej treści nie ujmuje rzeczywistych spadkobierców albo nie podaje wszystkich spadkobierców, bądź nie określa prawidłowej wysokości udziałów spadkobierców. Po drugie, wszczęcie postępowania, o którym mowa w art. 679 k.p.c. następuje na wniosek. Wniosek ten może zgłosić każdy zainteresowany. Po trzecie, możliwość zgłoszenia wniosku przez podmiot, który nie był uczestnikiem wcześniejszego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie jest ograniczona żadnym terminem. W tym przypadku wszczęcie postępowania w trybie art. 679 k.p.c. może nastąpić w każdym czasie, po chwili uprawomocnienia się kwestionowanego postanowienia. Po czwarte, zgłoszenie wniosku przez uczestnika wcześniejszego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku jest dopuszczalne wtedy, gdy żądanie swe opiera na podstawie, której nie mógł powołać w poprzednim postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. Po piąte, analizowane postępowanie wymaga przeprowadzenia dowodu, że spadek w całości lub części nabyła inna osoba, niż wskazana w prawomocnym postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku. Po szóste wreszcie, zasadne i skuteczne przeprowadzenie dowodu określonego w art. 679 § 3 k.p.c. obliguje sąd spadku do zmiany kwestionowanego postanowienia i stwierdzenia nabycia spadku zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym (komentarz do kodeksu postępowania cywilnego pod redakcją dr hab. K. Osajda 2018 r. wyd. 1).

Tym samym uczestnik postępowania o stwierdzenie nabycia spadku doznaje istotnych ograniczeń. Po pierwsze, żądanie zmiany może oprzeć tylko na takiej podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a więc tak samo, jak w okolicznościach przewidzianych w art. 403 § 2 k.p.c. Po drugie, jest ograniczony terminem rocznym, wskazanym w art. 679 § 1 in fine k.p.c. Kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może złożyć wniosek na podstawie powołanego przepisu w terminie jednego roku od dnia, w którym uzyskał możliwość wskazania podstawy uzasadniającej dokonanie zmiany postanowienia, jeżeli nie mógł jej powołać w trakcie postępowania spadkowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2012 r. III CSK 121/12);

Brzmienie art. 679 § 1 zdanie drugie k.p.c. wskazuje, że uczestnicy postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie mogą opierać żądania zmiany postanowienia na podstawie, którą mogli powołać w tamtym postępowaniu. Następuje bowiem prekluzja uprawnień do zgłaszania twierdzeń i środków dowodowych, które mogły być, a nie zostały zgłoszone w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., IV CSK 141/11). W literaturze i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że przepis art. 679 k.p.c. nie tylko realizuje ochronę dziedziczenia spadkodawcy, lecz zastępuje także instytucję wznowienia postępowania w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku, w drodze żądania zmiany dotychczasowego, wadliwego stwierdzenia nabycia

spadku (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1994 r., III CZP 40/94, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2004 r., III CK 458/03). W orzecznictwie wyjaśniono również, że wznowieniowy charakter postępowania o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku pozwala sięgnąć przy wykładni zawartego w art. 679 k.p.c. pojęcia "podstawy", której uczestnik postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie mógł powołać w tym postępowaniu, do treści i dorobku wykładni art. 403 § 2 k.p.c. Wskazano też, że obejmuje ono zarówno okoliczności faktyczne, jak i środki dowodowe. Podkreślono, że postępowanie o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku nie może być wykorzystywane jako środek do usunięcia skutków bezczynności, czy wręcz błędów uczestnika postępowania. Nie wyklucza to jednak, co do zasady, możliwości powoływania się przez wnioskodawcę w postępowaniu wszczętym na podstawie art. 679 k.p.c. na nowe dowody, także odnośnie do okoliczności podnoszonych w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, jeżeli nie mógł ich wówczas powołać (postanowienie Sąd Najwyższy z dnia 6 czerwca 2007 r., III CSK 19/07). Z art. 679 k.p.c. wynika zatem jednoznacznie ścisłe powiązanie uprawnienia żądania zmiany postanowienia z podstawą, która nie mogła być powołana przez zainteresowanego w poprzednim postępowaniu, w którym brał udział. Strona wnosząca o zmianę postanowienia spadkowego powinna wykazać, że powołane przez nią fakty i dowody, które mają uzasadniać żądanie zmiany, pozostawały poza jej dostępem podczas poprzedniego postępowania, przy uwzględnieniu, że chodzi o obiektywną możliwość ich powołania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 r. III CSK 239/13).

Ograniczenia wprowadzone w art. 679 § 1 zd. 2 k.p.c. z założenia ustawodawcy mają służyć stabilizacji postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku (czy obecnie również aktów poświadczenia dziedziczenia). W orzecznictwie podkreślono, że art. 679 § 1 zd. 2 k.p.c. jako przepis o charakterze restrykcyjnym musi być wykładany ściśle (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1997 r., I CKN 276/97, OSNC 1998, Nr 4, poz. 63, z głosem M. Niedospiała, PiP 1998, Nr 2, s. 107 i n.). Z tego względu przez uczestnictwo w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku - w rozumieniu art. 679 k.p.c. - należy rozumieć formalny udział w postępowaniu, a nie stopień aktywności, bierności, czy nawet całkowitą bezczynność zainteresowanego występującego w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CKN 740/98).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, w pierwszej kolejności wskazać należy, że wnioskodawczyni A. Ł. była uczestnikiem postępowania przed notariuszem mającym na celu stwierdzenie nabycia spadku po F. W. (1), co wynika z protokołu dziedziczenia Rep. A Nr 4340/2020. Jak sama wskazała posiadała wówczas wiedzę, iż jej matka M. Ł. (1) zrzekła się prawa do dziedziczenia po swojej matce F. W. (1). Miała nawet ten akt notarialny przy sobie, jednak go nie ujawniła. Okazała go notariuszowi dopiero po sporządzeniu, odczytaniu, i podpisaniu aktów notarialnych. Wnioskodawczyni na skutek swojego zaniedbania nie podjęła czynności zmierzających do prawidłowego ustalenia kręgu spadkobierców.

Należy jeszcze raz podkreślić, że postępowanie o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku nie może być wykorzystywane jako środek do usunięcia skutków braku aktywności czy wręcz błędów uczestnika postępowania.

Nadto należy również zauważyć, iż wnioskodawczyni nie zachowała rocznego terminu na złożenie wniosku. Akt poświadczenia dziedziczenia po F. W. (1) został sporządzony w dniu 7 lipca 2020 roku, a wniosek o jego uchylenie A. Ł. złożyła dopiero w dniu 16 sierpnia 2021 roku. Termin wskazany w art. 679 k.p.c. jest terminem zawitym, a jego przekroczenie skutkuje oddaleniem wniosku.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji orzeczenia.